

Fólkatingið kann broyta Heimastýrisslógina uttan at spyrja føroyingar eftir

Tað er uppfatanin hjá forsætismálaráðnum, at fólkatingið kann broyta Heimastýrisslógina. Samtíðis er ráðharra-stovan ikki í iva um, at lógin politiskt og moralskt verður mett sum ein „overenskomst“ - avtala - millum Føroyar og Danmark, sum ikki eigur at verða broytt einvíst av teimum donsku myndugleikunum uttan so, at føroyska heimastýrið hevur givið loyvi til tess stendur m.a. í svar-inum frá ríkisumboðnum til tingmannin Bjarna Djurholm. Vit prenta spurningar og svar.

Svar
pá
Løgtingsmál nr. 100-7/
97:
Viðvíkjandi tulkningini av
heimastýrisslógini og
rættindi til ráevnini í
undirgrundini.

1. Hvorledes fortolker re-
geringen hjemmestyreloven:

a) efter aftalteorien, dvs. hvor der kræves medvirken fra såvel hjemmestyret som fra rigsmyndighederne for at sætte den ud af kraft? Hvorledes begrundes fortolkningen?

b) efter delegationsteorien, dvs. som en almindelig rigslov, der kan sættes ud af kraft ved en ensidig beslutning fra rigsmyndighederne? Hvorledes begrundes fortolkningen?

2. Hvem mener regeringen har højhedsretten over råstofferne i den færøske undergrund - hjemmestyret eller rigsmyndighederne?

1. Hjemmestyreloven.

Siden vedtagelsen af lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre har statsretskyndige beskæftiget sig med spørgsmålet om en ændring eller ophævelse af hjemmestyreloven kan foretages ensidigt af rigsmyndighederne eller om en ændring kræver hjemmestyrets medvirken.

Statsministeriet har hidtil haft den opfattelse, at hjemmestyreloven statsretligt kan ændres af Folketinget i overensstemmelse med proceduren i lovens § 7. Samtidig har der dog for ministeriet ikke været tvivl om, at loven politisk og moralsk betragtes som »en overenskomst« mellem Færøerne og Danmark, som ikke bør ændres ensidigt af de danske myndigheder

uden hjemmestyrets samtykke.

På baggrund af spørgsmålets fortsatte behandling i den forfatningsretlige litteratur finder Statsministeriet ingen anledning til at tilslutte sig en enkelt af de fremsatte teorier. Hjemmestyreloven er efter ministeriets opfattelse under alle omstændigheder en lov af særlig karakter, hvilket allerede lovens særlige indledning gør klart. Der er fortsat for ministeriet ingen tvivl om, at loven politisk og moralsk betragtes som en overenskomst mellem Danmark og Færøerne, som ikke bør ændres ensidigt af de danske myndigheder uden samtykke fra hjemmestyrets organer.

2. Bestemmelsesretten over råstoffer i undergrunden.

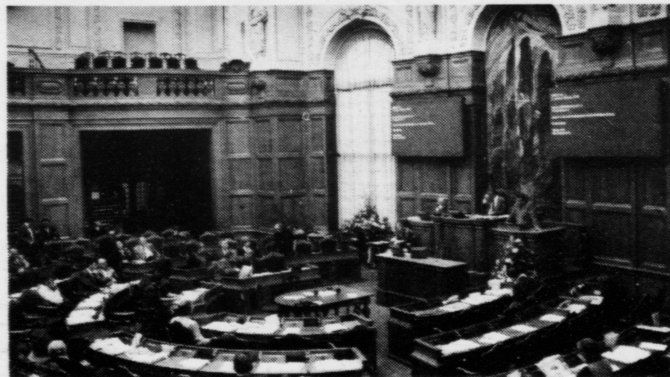
Ved aftale af 22. december 1992 mellem regeringen og Færøernes landsstyre overtog hjemmestyret som særlig anliggende sagsområdet »råstoffer i undergrunden«, jf. hjemmestyrelovens liste B pkt. 3. Dette indebar overtagelse af den lovgivende og administrative myndighed samt de med sagsområdet forbundne udgifter.

Der er ved aftalens indgåelse enighed mellem regeringen og landsstyret om, at overtagelsen ikke omfattede nogen del af statens »højhedsret« over den danske undergrund, som efter danske retsprincipper, fastslået i forbindelse med etableringen af den grønlandske hjemmestyreordning, ikke kan overdrages til en enkelt del af riget, dennes befolkning eller en hjemmestyremyndighed.

I aftaledokumentet af 22. december 1992 - efter aftalens seks punkter - indgår følgende konstatering: »Regeringen har konstateret, at Færøernes landsstyre er indstillet på, til gavn for såvel færøske som danske

samfunds- og erhvervsinteresser, forudsat konkurrencedygtighed at anvende sagkundskab indenfor dansk forvaltning og forskning samt i danske erhvervsvirksomheder i den færøske råstofudvikling«. Spørgsmålet om hjemmestyrets behov for sagkyndig og forretningsmæssig bistand blev drøjet under forhandlingerne om en råstofordning. Hverken regeringen eller landsstyret ønskede, at det skulle indgå som et led i aftalen, at dansk sagkundskab skulle anvendes eller danske virksomheder have fortrinsret i den færøske råstofudvikling.

I »Fælleserklæring fra møde den 17. november 1994 mellem regeringen og Færøernes landsstyre« udtales: »Regeringen og landsstyret er fortsat enige om til gavn for såvel færøske som danske samfunds- og erhvervsinteresser, forudsat konkurrencedygtighed at anvende sagkund-

skab inden for dansk forvaltning og forskning samt i danske erhvervsvirksomheder i den færøske råstofudvikling, jf. aftale af 22. december 1992 mellem regeringen og landsstyret om råstoffer i undergrunden. På denne baggrund er regeringen indforstået med, at ministerier og styrelser efter aftale med landsstyret udpeger eksperter, de kan deltage i landsstyrets udredningsarbejde på kulbrinteområdet. Bistand udover det hidtidige omfang omkostningsdækkes. Regeringen opfordrer danske selskaber til at gå ind i efterforskning efter olie og gas på det færøske område på det færøske område på forretningsmæssig basis. »Regeringens tilsagn om at stille dansk sagkundskab til rådighed for udredningsar-

bejdet på kulbrinteområdet skete efter anmodning fra landsstyret.

Aftalen i Fælleserklæringen ændrer ikke aftalen af 22. december 1992 om råstoffernes overgang til særlig anliggende, som indebærer overtagelse af den lovgivende og administrative myndighed på området.

da aftalte efterfølgende forhandlinger »i hvilket omfang og på hvilke vilkår det - med respekt af Statens højhedsret og under hensyntagen til rigsfællesskabets interesser - vil være muligt, at hjemmestyret overtager forvaltningen af råstofområdet som særlig anliggende.

Tórshavn,
den 6. januar 1998
Vibeke Larsen

Afslutningsvis bemærkes, at stilleren af forespørgslen i bemærkningerne til denne anfører, at regeringen efter et udvalgsarbejde i sidste halvdel af 1980'erne anerkendte, at området kunne overtages som særlig anliggende. Som det fremgår af en pressemeddelelse af 29. august 1988 fra Statsministeriet og Færøernes landsstyre var emnet for de

